

Bava Metzia (Mishnah 56a)

העבדים והשטרות — אין להן תשלומי כפל — **These things are not subject to price fraud:** אלו דברים שאין להם אונאה — **The sale of slaves, notes, land, and Hekdesh.** והקרקעות וההקדשות — **The penalty of twofold payment for stealing does not apply to them,** ולא תשלומי ארבעה שומר חנם אינו נשבע — **nor does the penalty of fourfold or fivefold payment apply.** והמשה — **and a paid shomer does not pay.** — **An unpaid shomer does not swear,** ונושא שכר אינו משלם — **and a paid shomer does not pay.**

Bava Metzia (Gemara 57b)

מנהגי מילי — **From where is this derived?** — **From that which the Rabbis taught in the following Baraisa:** „כי-יתן איש אל-רעהו” כָּלל — **Concerning the oath of an unpaid shomer, the Torah states (Exodus 22:6): If a man gives his fellow** — this is a **generalization;** „בסף או-כלים” פָּרַט — the Torah then states: **money or utensils** — this is a **specification;** „וְגָנַב מִבֵּית הָאִישׁ” חֵזַר וְכָלַל — finally, the Torah concludes: **and it be stolen from the man's house,** where [the torah] again generalizes. — **Now, the rule is that when the Torah states a generalization followed by a specification followed by a second generalization, you may expound the overall law to include only those [things] that are similar to the specification.** — **Just as the specified item is clearly something that is movable and has intrinsic value,** אף כל דבר המטלטל וגופו ממון — **so, too, is anything that is movable and has intrinsic value included in this law.** — **But land is excluded since it is not movable;** וְצֵאוּ קַרְקָעוֹת שְׂאִינָן מִטַּלְטְלִין — **slaves are excluded since they are compared to land;** וְצֵאוּ עֲבָדִים שֶׁהוֹקְשׁוּ לְקַרְקָעוֹת — **notes are excluded, since even though they are movable, they have no intrinsic value.** — **As for Temple property,** אָמַר קָרָא — **the verse states his fellow.** — **This indicates that an oath is imposed upon an unpaid shomer if he is entrusted with property belonging to his fellow, but not if the property belongs to hekdesh.**

Bava Metzia (Gemara 56b)

המוכר שטרותיו לבשם — **If someone sells his notes to a spice dealer to be used for wrapping spices,** יש להם אונאה — **they are subject to price fraud.**

שלחן ערוך (שא, א) - שלש דינים האמורים בתורה בארבעה שומרים אינם לא בקרקעות ולא בעבדים ולא בשטרות... וכן פטורים אף מפשיעה (רמא: והכי קיימא לן), ויש מחייבים בפשיעה.

שטר קנין

דברי גאונים (כלל צו, נו) - נתן לחבירו בפקדון את השטר קנין לשומר ונאבד מאתו, עי' בתשובות שאלית שלום שפסק דהשומר פטור... ואין דין שומרים בשטרות. ואף בפשיעה הכריע הרמ"א שפטור, ובש"ך הכריע שם שחייב בפשיעה, וכתב בתומים שאין דברים מוכרחים... וגם במזיק בידים קנין ביתו נראה דאין לחייבו מדינא דגרמי, דדוקא בשורף שטר חוב של חבירו מיחשב דאין דינא דגרמי דבאבדת השטר נפסד חובו, אבל בשטר קנין בית אין לחייבו בדאין דינא דגרמי דמה הזיק בזה...

שיק

פתחי חושן (א, סק"ג) - ונראה פשוט ששקים אף על פי דעוברים לסוחר דינם כשטרות. [ועי' קונטרס השיק בהלכה שזה תלוי במחלוקת].

קמיע

חכמת שלמה (שמ, א) - זה דומה להמפקיד סייף המבואר בסי' עב, ובחשן משפט סי' רצ"א באמר לה של כסף הוא, דיש לומר דאדעתא דהכי לא קבל השמירה, כן הכא נמי להיות הקמיעות שוין הרבה לא אסיק אדעתיה ולא קבל עליו נטירותא. ואף אם היה יודע שהוציא עליהן הרבה אין בזה חיוב ממון דאין גופו ממון, וזה דומה לשטרות דאין בו דין שמירה דאין גופו ממון, ואף שיכול לפעול הרבה בהם מכל מקום אין גופן ממון כן הכא נמי.

מנחת פתים (שירי מנחה שם) - נראה להדיא דיש בזה דין שומרים לשלם מה ששוה הכוס הנ"ל לפי ערך סגולתו, מיהו בקמיע שעשוי רק לאדם זה והפקידו ביד אחר יש לומר קצת דלא מיחייב, דחיוב שומרים לא שייך בזה, רק גם בשורפו בידים פטור כיון דאינו שוה רק לו ולא יוכל למוכרו לאחר... מיהו... י"ל כיון דעכ"פ אצלו הוא שוה וצריך לו לגופו אף שאינו שוה לאחר הוי ממון גמור.

אורחות המשפטים - אדרבא הרי מרפא והוי כרפואה שהוא ממש דמים ובא לו בדמים וע"כ צריך לשלם לו כמה שנתן בעדם כי זה מקרי גופו ממון כמו פאס.

פאס"ס (דרכון)

שואל ומשיב (מה"ק ח"א סי' לח) - נשאלתי באחד שהיה לו פאסס ושאלו לחברו וטען שנאבד מידו אם חייב לשבע, ועל זה אמר כיון דבשטרות נתמעט מדין שבועה הוא הדין בזה. ולפי עניות דעתי טעה בזה דזה דוקא היכא שהשטר עומד לגבות ממון וכדומה, אבל כאן גוף השטר הוא הצריך, אם כן זה מקרי גופו ממון, מידי דהוה אמוכר שטרותיו לבשם דמקרי אונאה.

שו"ת אבן שתיה (סי' פד, הובא באורחות המשפטים לב, א) - אם מוכרח לו הפאסס כדי שיוכל לישאר בביתו במקום דירתו חייב לשלם, אבל אם הפאסס צריך לו רק לנסוע לעסקיו פטור לשלם משום דהוי רק מבטל כיסו של חבירו... על פי התיבות המשפט סי' קמח, באם אינו שוה רק לו אבל אי אפשר למכור הדבר בדמים גם כן פטור.

אורחות המשפטים - המחבר זה לא בירר הדבר על בריא... הרי כתב ונאבד ממנו בפשיעה, אם כן הוי כמזיק וחייב אפילו בשטרות לשיטת הרמב"ם ודעימיה... גם מה שכתב על פי דברי התיבות המשפט דלא שוה לאחרים רק לעצמו תמיה לי מי אמר לו כן אדרבה מהשאלה של שואל ומשיב שהשאל לחברו פאסס הרי גם חבירו יכול להשתמש בו, אם כן כמו שמשאל לחבריו בחנם כן יוכל לשאול עבור מעות או למכור לאחרים. [ולפי המנחת שלמה דברי התיבות לא שייכים כאן כלל שזה ממון גמור לו].

A שטר חוב is not גופו ממון because it is used only as a proof to collect something. It cannot be purchased at a store. It is saleable. It has value.

A שטר קנין is not גופו ממון because it is used only as a proof to save one's property. It cannot be purchased at a store. It is not saleable. It has only doubtful value (you don't know if you'll ever need it).

A check is like a shtar if we consider it just an order, or if it is a התחייבות. But if it is כסף like R' Moshe says, it should be גופו ממון.

Kemia

Chachmas Shlomo says that a קמיע is no different than a שטר חוב since it too is a paper that is not used as a bottle stopper, but as something able to effect a cure. That is like a שטר חוב that can effect payment.

Minchas Pitim wants to add that since it worth money only to him and he can't sell it, it has no value.

But Minchas Pitim concludes that since it is valuable to him, it is considered ממון. [This would be like the Minchas Shlomo's pshat in the Nesivos that he is talking only about זכיית, but not real property that someone owns.] And regarding the Chachmas Shlomo's issue, he says that the fact that it cures is its use and it is therefore גופו ממון. [Maybe his reasoning is because it is something that you can buy, so it's no different than a vacuum cleaner, torque screwdriver, software program. All these things cost more than their parts, but you're also paying for the chochmah involved, and that is part of their value.]

Passport

Shoel U'Meishiv says that a passport is like selling a shtar for wrapping paper, since the passport is used for itself.

Even Shesiah disagrees because it has no value to anyone else. Also it is used only to travel; let him stay home.

Orchos HaMishpatim defends Shoel U'Meishiv because even if it is not גופו ממון, if he is פושע he is liable. Also, The Nesivos doesn't apply here because the person did borrow it. In those times they could be transferred.

To me it seems that we hold פושע is not liable. The Shulchan Aruch says it stam; the Rema says it. And the Nesivos wouldn't apply here, as we said before: it costs money and the person owns it. But why is it different than a regular shtar? A shtar is used as proof that someone owes you money; a passport is used as proof that you are a citizen so you can travel. It doesn't cure you like a kemia. It doesn't clean floors like a vacuum cleaner. It doesn't calculate your taxes like software.

A plane ticket should also be a shtar, because it is just proof that you paid; if it would cost money to replace, the shomer would be patur. A birth certificate is a shtar; even though it costs money to replace, it is not גופו ממון.